UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Visual Library

orauent Ad nihil aliud eundũ eſt ad eccl'iam niſi ad oronem
q2 ad hoc eſt inſtituta: vn9 phariſeus: quaſi diuiſus. q2 geſtu
habitu et ɔuerſacõe ab aliȷs erat diſtinctius · maxime ex eo ꝙ
nõ erat ſicut ceteri homines · nõ quidem iniuſticia · ſed in ſupbia.
Et alter publican9: eoipſo argumentũ eſt · ꝙ eſſet peccator ra=
cõe implicacõis negotioꝝ ſecularium · et etiã q2 exactio tributi
de vectigalibus erat ɔtra legez · 1. Eſdre · 7 · vnde publican9 po
teſt dici quaſi publicus peccator. D Nota ꝙ omis orans
quadruplex templũ debet aſcendere · Primũ eſt materiale quod
quilibet debet aſcendere cũ mentis deuotione · de quo Yſa. 56.
domus mea domus orationis vocabitur · Et licz vbi non vacat
hoc templum aſcendere. deus exaudiat orantes · tñ vbi adeſt co
moditas quilibet tenet eccleſiam p oratione frequentare · cum
eñ homo orare nõ poſſit niſi alicubi exiſtens · nullus eſt locus
ſic orationi ɔueniens queadmodũ templum deo ɔſecratum · 3 ·
Re · 8 · quodcũqz orauerit populus tuus in loco iſto tu exaudi
es de excelſo celorum habitaculo · Secundum templum eſt ſpiri
tuale · mens · id eſt hominis . 2 · Mach . 14 · tu domie voluiſti tem
plum habitationis tue fieri in nobis · In hoc templo adoratur
deus. quia eñ deus ſpũs eſt · ideo eos qui adorant vere in ſpiri
tu adorare oportet · vt dicitur Jo · 4 · hoc tẽplũ mentis quilibet
aſcendit · qñ ab exterioribus ad interiora mentem reducit . quia
in aſcenſu mẽtis oportet adorare deũ. ps · aſcenſiones in corde
ſuo diſpoſuit · vt eleuetur ſupra omne mũdanũ · Tercium tem
plũ eſt miſteriale totũ ſcz ɔgregatio fideliũ . 1 · Cor · 3 . Neſcitis
quia templum dei eſtis vos · quicũqz eſt extra hoc templũ ɔgre
gationis fidelium · ſiue iudeus ſiue paganus · vel hereticus · aut
ſciſmaticus · ac etiam quilibet excõmunicatus · eius oratio non
exaudiatur · vnde numeri . 16 . dixit Moyſes deo contra ſciſma
ticos · ne reſpicias dñe ſacrificia eorum. Quartũ templũ eſt cele=
ſtis glorie ipſe deus · de quo. ps · in templo eius omes dicet glo
riam · qd templũ quilibet orans debet aſcendere mentis deſide=
rio · vt orando ſolũ querat in hoc templo quieſcere. vñ Dam.
oratio eſt aſcenſus mentis in deum · et ps · tranſibo ad locũ ta
bernaculi admirabilis vſqz ad domũ dei . et iterum. vnam petii
a domino hãc requiram ꝛc. Scda pars E

Eundo cum dicit · Phariſeus autez ꝛc · ponit diuerſa
vtriuſqz oratio. Et duo facit. premittitur eniz ꝙ ſu-
perba fuerit pharyſei oratio: phariſeus autez ſtans.
ſtabat phariſeus eleuatus · non contemplatione mẽ=
tis ſed timore elationis · vt dicit . Theophalus · Job · 15 . Quid

tē eleuat cor tuum et quaſi magna cogitans attonitas hos ocu
los· quid tumet contra deum ſpiritus tuus· vt proferas de ore
tuo huiuſcemodi ſermones: apud ſe orabat: bene apud ſe ora
bat· quia preces eius ſuperbas deus non exaudiebat· Job· trice
ſimoquinto. clamabunt et non exaudiet. propter ſuperbiā ma
lorum· Vel ſm̄ Baſilium· ideo apud ſe orabat quia ſeipſum re
dibat per peccatum ſuperbie· cum eniꝫ preces eius debuiſſent ce
lum penetrare· gloria tamen meritorum ſuoꝝ manis hoc facie-
bat· vt orans apud ſe eſſet· et tamen vera humilis oratio extra
ſe rapit orantem: deus gracias ago tibi: optime incepit orare:
quia orationis principium debet eſſe graciaꝝ actio de pceptis· qꝛ
ſcd̄m Tullium graciarū actio de pceptis reddit benefacientem p
num ad maiora tribuenda· et ipſum recipientē facit capaciorem
quia non ſum ſicut ceteri homines: in hoc male proſecutus eſt o
rationis principium· ſi enim dixiſſet non ſum ſicut ceteri homineſ
iuſti quia peccator ego ſum· aut non ſum ſicut ceteri peccatores·
ego amplius peccaui in hoc fortaſſe verius dixiſſet. ſed dixit ꝙ
n̄ erat quales ſūt ceteri homīes oēs pctores· et ipſe ſolus iuſtus
et quidā ſic alios contēnendo· non erat reuera ſicut ceteri pecca-
tores. ſed amplius omnibꝰ peccans. Commendat autē ſe de pri-
ma pte iuſticie . que eſt declinare a malo Raptores: qui aliena
rapiūt· vi. fraude· aut occulte: iniuſti. qui omittunt legis iuſti
ciam: adulteri: qui alterius thorum violāt· Et attende ꝙ triplex
malum imponit phariſeus ceteris hominibus· omne em̄ quod ē
in mundo· aut eſt cōcupiſcencia carnis. quam intelligit per ad-
ulteros. aut cōcupiſcencia oculoruꝫ· que ē auaricia. quā itelligit
per raptores· aut ſuperbia vite quam intelligit per iniuſticiam.
magna eſt enim iniuſticia nolle ſubeſſe· Imponenda autem iſta
vicia hominibus peius dixit q̄ꝫ primo· quia ad ſpecialia crimīa
deſcendit. Et attende quia ab iſtis tribus viciis dicit phariſeus
ſe eſſe alienum· ſed non dicit ꝙ ſit ſicut ceteri hom̄ines detractoēſ
arrogantes· preſumptuoſi· quod vere dixiſſet· ſic eniꝫ gloriaba
tur de ſua falſa iuſticia· ꝙ non attendebat vera ſua vicia· velut
etiam: id eſt qualis eſt etiam: hic publicanus: in hoc vero peſ-
ſime dixit· quia vt dicit Criſo· non ſaciauerat contemptum eiꝰ
tota humana natūra ſed etiam publicanum aggreſſus eſt· mi-
nus autem peccaſſet ſi publicanum excepiſſet· nunc autem vno
verbo et abſentes inuadit et vulnera preſenti laceſſit· quia vero
non ſufficit declinare a malo niſi aliquam iuſticie parteꝫ habeat
que eſt facere bonum· ideo conuenienter cōmendat ſe de ea diceſ
Jeiuno bis ī ſabbato· i· ī ſeptimana· quā ſabbatū ab vltima die

nominabāt· Jeiunabāt eñ phariſei: vt dicit Theo· ſcda ⁊ q̄nta
feria. ſic igitur ieiunia obiicit contra carnis paſſionem· vicio ve
ro rapacitatis et iniuſticie obiicit aliud bonum dicens· decimas
do omniuꝫ que poſſideo: decime dant̄ miniſtris eccleſie· et ꝑtim
ſunt de iure naturali· parti vero de iurē poſitiuo: qḋ ei aliq̄d det̄
miniſtris eccleſie ad eoꝝ ſubſtentationē· de iure naturali ē· qḋ
v̇o det̄ decima pars aut plus vel min9 de iure poſitiuo eſt· alias
Jacob nunq̄ feciſſet votum de decimis dādis· cum ea que ſūt de
iure naturali ſub voto non cadant· Et attende quinq̄ꝫ mala na-
ta de ſupbia phariſei· primū ē irreuerencia dei· quia ſtās orabat
irreuerenter· ſuperbia enim tollit reuerenciā. et q̄to quis ſupbi
or fuerit. tanto erit minus reuerens· Scōm maluꝫ eſt cōplacēcia
ſui. quia apud ſe orabat· Tercium malū eſt contēptus proximi
quia non ſum ſicut ceteri homines· Quartū malū eſt iactancia qꝛ
ieiuno bis in ſabbato. Quintū malū eſt perditio omniū bonoꝝ
quia vt dicit aug. in regula· alia quecunq̄ꝫ iniq̄tas in malis ope
ribus exercetur vt fiant· ſuperbia etiā bonis operibus inſidiat̄
vt pereant· quare vt dicit Aug· in verbis phariſei· et nihil iue
nies ꝙ orauerit· ſed ꝙ ſe cōmendauerit· et tñ vt oraret aſcēdit
fatuus fuit· quia ſaltem orare debuerat ꝑ aliis· aut pro ſe: vt cō
ſeruaret̄ in ſtatu in quo erat. ¶ Scdo ponitur humilis
publicani oratio· et tanguntur ſex. ꝓpter que meruit indulgen
ciaꝫ quoꝝ primū eſt recognitio culpe· vnde Hiero· de ſmaragdo
magna inquit iam eſt pars iuſticie ſcipſum noſce homo ꝙ ꝑuul
ſit· vt ex eo diuine virtuti ſubdatur humilius. ex quo ſuaꝫ cul
pā ignoſcit· talis enim nihil videt in ſe vnde ſupbiat· et iō di-
cit: publicanus autem ſtans. aliter ſtabat q̄ phariſeus. quia il-
le reputans ſe iuſtum· hic cognoſcens peccatum ſuum. ꝓpter qḋ
dimittitur ei pctm· vnde Aug. quia miraris ſi de9 ignoſcit· qñ
ſibi appropinquaret· Luc· 15. de filio prodigo: cum eſſet longe
ipſe agnoſcit· Scda cōditio penitentis eſt timor ire dei: alonge
alonge ſtamus ab eo quem timem9· alonge vero ſtabat vt de9
vidit illum pater eius et miſericordia motus eſt. Tercia condi
cio eſt robor et verecundia patrati ſceleris· vnde Am. 1· de offi·
in ipſa noſtra oratione multum verecundia placet. multum con
ciliat gracie apud deum· nonne hoc pretulit publicanum ⁊ com
mendauit qui nec oculos ſuos audebat ad celum leuare. vñ dicit
cit: nolebat nec oculos ad celum leuare. vbi eſt ſedes dei · put
omnes leges cōſitent̄ nolebat oculos ad celum leuare: ex cōfuſi
one ſuoꝝ criminū· 1· eſdre· 9· deus meus confundor et erubeſco
leuare faciē meā ad te· q̄m iniquitates nr̄e mlꝉiplicate ſūt ſup ca-

put noſtꝝ· ⁊ delicta nr̄a creuerūt vſqꝫ ad celū· Quarto reqͥrit̄ in
iuſtificacōe dolor ꝯmiſſi. vñ ſubdit: ſꝫ ꝑcutiebat pectꝰ ſuū dicēs
ꝑcutiēdo pectus ſm̄ Theo· pūgebat eo rcauſa malaꝝ cogitatio
nū· ſic ei dolebat de ꝯmiſſis· vt ſibiipſi iratus de ſeipſo exigeret
penaꝫ· Quinto requiritur in iuſtificatione petitō īdulgētie a deo
vñ ſequit̄: deus ꝓpitius eſto·i· benignꝰ miſericors placatꝰ vt di=
mittas pcc̄a. pſ̄· ꝓpe eſt dñs oībꝰ inuocātibꝰ eū in veritate· volū
tatē timentiū ſe faciet· ⁊ deprecacōeꝫ eoꝝ exaudiet. ⁊ ſaluos faci
et eos. Sexto requirit̄ oris ꝯfeſſio: mihi pcc̄ori: nō mihi iuſto.
ſꝫ mihi pcc̄ori ſis ꝓpiciꝰ Yſa· 43· dic tu ꝑoꝛ iniq̄tates tuas· vt iu
ſtificeris· ⁊ pſ̄. dixi confitebor aduerſum me iniuſticiā meā dño
et tu remiſiſti īpietatem pcc̄i mei· Tercia pars. h

Eercio cum dr̄ Amen dico vobis· tangit̄ fructus vt
uſqꝫ orationis· vbi duo facit· qꝛ primo adducit ſnīaꝫ
amen dico vobis·i· vere dico vobis: qꝛ deſcendit hic:
publicanus: iuſtificatus: id eſt factus iuſtus: ī domū
ſuam: rediit enim ad conſcientie domū. qui priꝰ erat vagabun
dus exterius: ab illo·i· pluſqꝫ ille· quia magis rediit iuſtificatus
confitendo pcc̄a· qꝫ phariſeus extollendo ſua merita. vel publi=
canus deſcendit iuſtificatus ab illo·i· a deo. qui iuſtificat impiū
et non vult mortem pcc̄oris· ſed publicanus deſcendit iuſtifica
tus a ſeipſo· Secundo ponitur ratio dictoꝝ· et ꝑmo de repbacō
ne phariſei: quia omnis qui ſe exaltat: ſupbiendo quemadmo
dum phariſeus: humiliabitur: id eſt deiiciet̄ et reprobabit̄· et
attende ꝙ ſignanter dicit. qui ſe exaltat. quidā eī ſe nō exaltāt
ſed exaltantur ab aliis: cum eoꝝ merita recitant̄ et extollunt̄·
aut ad dignitatis gradum alioꝝ inſtancia promouentur· iſti
humiliari debent nō ab aliis· ſed a ſeipſis exiſtimādo ſe īdignos
tali exaltatione· vnde Aug. de virgi· 33· humilitatis· ſectato
res et conſeruatores maxime eos eſſe conuenit· qui magno ali
quo bono ceteris eminent· qꝫto eniꝫ maioꝛ es· tanto te humilia
in omnibꝰ naꝫ menſura humilitatis cuiqꝫ ex menſura magnitu
dinis data eſt· quidā vero ſeipſos exaltant· et illi econt̄ ab alio
deiiciunt̄· exaltauit namqꝫ ſe ſuperbꝰ angelꝰ· et factus eſt dya=
bolus. exaltauit ſe primus homo· et factus eſt mortalis· exalta=
uit ſe pharao· et ſubmerſus eſt in mari rubro· exaltauerunt ſe
Dathan et Abyron in ſeditione· ⁊ precipitati ſunt viui in īfer
nū· exaltauit ſe Saul et demoniacus factus eſt· exaltauit ſe Ab
ſalon· et crinibꝰ ſuſpenſus eſt· exaltauit ſe adonias et ꝑuatus ē
regno ſimul et capite· exaltauit ſe Roboā· et diuiſū eſt regnuꝫ
eius· exaltauit ſe Senacherib· et ceciderunt de exercitu ſuo centū